

De roodborsttapuit is een typische heidevogel die terugkeerde na het herstel.
Foto: Kevin Feytons

Tot diep in de herfst kleurt de heide dieppaars. Foto: Vilda/Jeroen Mentens

Tussen bos en hei: dagtrappen zonder grenzen in Averbode

Uitgestrekte bossen in de fraaiste herfsttinten, pimpelpaarse heide en oogverblindende vennen boordevol vogels: nergens is de herfst zo indrukwekkend als in Averbode Bos & Heide. In de schaduw van de beroemde abdij komt elke dagtripper aan z'n trekken.

Tekst: Hendrik Moeremans

Ronny Daems wacht ons op in de devote stilte die rond de imposante abdij van Averbode hangt. Als vrijwilliger en flukse stapper is hij de geknipte man om me in te wijden in de geheimen van één van de grootste aaneengesloten natuurgebieden van Natuurpunt.

“Tijdens je wandeling zal je merken dat dit een echt grensland is”, zegt Ronny.

Hier ontmoeten de Diestiaanheuveld van het hageland de zandige kempen. De provincies Vlaams-Brabant, Antwerpen en Limburg kronkelen vrolijk door elkaar. En met het lokale dialect is het net hetzelfde.

De grensligging van de abdij is beslist geen toeval: de norbertijnenbroeders fungeerden als neutrale buffer tussen de

magnaten van de 12de eeuw. Maar tegen Napoleon waren de minzame monniken niet opgewassen. Manu militari werden ze uit hun abdij verdreven. Toen ze na de Belgische onafhankelijkheid terugkeerden, kwamen de gronden rond de abdij in handen van de adellijke familie de Merode. Die maakte van het gebied een privaat jachtterrein met kaarsrechte dreven en wegen. Voor snel economisch

Boven: Mooi voorbeeld van een heringericht ven. Foto: Vilda/Jeroen Mentens
Onder: Op de Weefberg zont de levendbarende hagedis. Foto: Kevin Feytons

rendement verdwenen de oude vennen en de heide en werden Corsicaanse dennen en sparren geplant.

In 2004 werd het 600 hectare grote gebied aangekocht door Natuurpunt en opengesteld voor het publiek. “Niet minder dan een aardverschuiving voor de lokale afdelingen”, herinnert Ronny zich. Intussen werd een enthousiaste, jonge ploeg verzameld rond dit project. “Naast collega-vrijwilligers zijn we vooral ook vrienden die graag bijpraten tussen pot en pint”, zegt Ronny.

Van no-go zone tot Scandinavische puurheid

De jonge Ronny kwam hier op ontdekkingsstocht, vertelt hij terwijl we onder een van de statige eiken- en beukenkathedralen doorlopen. Een avontuur-

lijke aangelegenheid was dat: het privédomen werd streng bewaakt door opzichters die er in boswachtershuizen woonden. Tijdens het jachtseizoen bleef je er beter weg.

Het staat in schril contrast met de totale rust die hier vandaag tussen de bomen te vinden is. Alleen het energieke gehamer van de zwarte specht of de iele roep van een boomvalk breken de stilte. Wanneer we het bos uitkomen, verdubbelt het landschap haar pracht in de weerspiegeling van het water van een ven. Je waant je in Scandinavië: lange rijen witte berken en grove dennen omzomen het water. De namen van de vennen maken het zo mogelijk nog poëtischer: de Krommen Elleboog, de Proviseursvijver en het Munninckxgoor. “Het waren de monniken die de vijvers groeven om

turf te ontginnen en vis te kweken, en zij verzonnen die namen”, legt Ronny uit. “Voor een ven dat niet op de antieke Averbodiumkaart stond, hebben we zelf een toepasselijke naam verzonnen: het Nooitgedacht.”

Voor doortrekkende vogels vormen de vennen in de herfst een perfecte tussenhalt om bij te tanken op weg naar het zuiden. En het kan er spectaculair aan toe gaan: “vorig jaar hadden we hier tot 30 grote zilverreigers”, vertelt Ronny. Maar ook tureluurs, lepelaars en wilde zwanen laten zich soms tot vlak bij de kijkhut opmerken.

Helpende hand

Vanaf augustus tot diep in de herfst kleurt de struikheide pimpelpaars. Het plunje van de beuken en eiken verschuift

elke dag een tint meer richting oker en bordeaux. In het bos schieten gigantische vliegenzwammen uit de grond. Het magisch kleurenspektakel is compleet.

Hoe ongerept het landschap er vandaag ook uitziet, het is het resultaat van hard labeur. “Vanaf 2006 hebben we in samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij grote stukken van de Corsicaanse dennenplantage gekapt, verlande vennen opengemaakt en heide hersteld”, legt Ronny uit. Intussen is het grondwater in het gebied een halve meter gestegen. “Typische heidevogels als roodborsttapuit, boomleeuwerik en boompieper zijn teruggekeerd, we hebben intussen 45 soorten libellen en wie weet mogen we stilaan dromen van een terugkeer van de das.”

Voor wie hier meteen na de werken kwam, was het wel even schrikken. “Het landschap had de aanblik van een werf: er waren bomen gekapt en de bovenlaag met dennennaalden werd afgegraven om de heidezaden weer te laten ontkiemen. Maar het enige dat de natuur nodig had, was een portie geduld”, legt Ronny uit. Na het duwtje in de rug deed de natuur de rest. “Elk jaar duiken hier nieuwe soorten op. De teller staat ondertussen op bijna 3500, waaronder vele uniek zijn voor Vlaanderen.”

Het zijn tekenen dat de natuur erop vooruitgaat. En het mooist van al: we zitten nog maar aan het begin van een evolutie die nog eeuwen zal voortgaan. “Buurtbewoners die eerst erg kritisch waren over de werkzaamheden, zeggen me nu hoe mooi het hier geworden is”, zegt Ronny. En de aantrekkingskracht reikt ook verder: knooppunt 100 vlak voor de abdij is het populairste wandelknooppunt van Vlaanderen.

Explosie van een vliegend fort

Wanneer we terugwandelen richting de abdij, lopen we in de voetsporen van de monniken. De middeleeuwse wandelweg loodst ons feilloos over de drogere stukken in het moerasgebied. Vlak voor ons rijst de Weefberg op, een ijzerzandsteenheuvel, trots in de herfstzon. Een levendbarende hagedis maakt zich haastig uit de voeten over het omhooglopende zandpad. Naast de weg verschijnen kraters. “Veroorzaakt door de brokstukken van een B-17, een Brits vliegend fort dat hier in augustus 1943 neergehaald werd door de Duitsers”, weet Ronny.

Op een kam boven het landschap lopen we terug richting de abdij, met vergezichten op de basiliek van Scherpenheuvel en met de overweldigende natuur aan onze voeten. Haast hemels.

Op stap met de ezel

De natuur in drie provincies verkennen in één weekend? De omgeving van Averbode Bos & Heide leent zich daar uitstekend voor. Wil je eens op een originele manier wandelen door die prachtige omgeving? Daarvoor kan je terecht bij Natuurboerderij Het Bolhuis.

Met een ezel erbij is je wandeling helemaal anders! Een ezel is de ideale wandelkameraad. De jongste stappertjes kunnen de tocht beleven van op de rug van de ezel. Je bagage stop je in de tassen van het pakzadel en uitgerust met picknick en wandelkaart trek je eropuit. Je kan één of meer ezels huren voor een kleine wandeling, een dagtocht of een meerdaagse trektocht. Je wandelt door de mooie natuur van het De Merodegebied met Natuurpuntgebieden Averbode Bos & Heide, Catstelt, Demerbroeken, Dassenaarde ... Bij de tweedaagse of driedaagse trektocht kan je overnachten in een safaritent midden in de natuur!

Meer info en reservaties:

Natuurboerderij Het Bolhuis
Asdonkstraat 49, Molenstede, 0473-94 79 08,
info@bolhuis.be

www.bolhuis.be

